

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 309/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2,4, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. K2-13C/736/2015 z 5. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd označeným uznesením mestského súdu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľka sa žalobou podanou 24. novembra 2015 na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) domáhala zaplataenia 20 109,35 eur s príslušenstvom z titulu vypořádania vzájomných finančných vzťahov sporových strán po ukončení partnerského spoluzitia a spoločného hospodárenia.

4. Okresný súd rozsudkom z 19. mája 2022 rozhodol tak, že žalobe čiastočne vyhovel a žalovaného zaviazal zaplatiť sťažovateľke 11 609,35 eur s príslušenstvom a náhradu trov konania v rozsahu 15 %. Proti rozsudku podali odvolanie obe sporové strany. O podaných odvolaniach rozhodol

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 31. mája 2023 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

5. O trovách konania rozhodol Mestský súd Košice (ďalej len „mestský súd“) uznesením vyššieho súdneho úradníka zo 14. septembra 2023, ktorým uložil žalovanému povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 2526,62 eur. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal žalovaný sťažnosť, v ktorej namietal účelnosť niektorých úkonov právnej služby, predovšetkým písomných podaní sťažovateľky.

6. O sťažnosti žalovaného rozhodol mestský súd namietaným uznesením z 5. januára 2024, ktorým uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom o trovách konania zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 2 047,86 eur.

7. Mestský súd v namietanom uznesení uviedol, že trovy spojené s vypracovaním celkom siedmich podaní žalobkyne nemožno vyhodnotiť ako účelne vynaložené úkony právnej služby. Pokiaľ ide o podanie žalobkyne z 27. marca 2018 – vyjadrenie žalobkyne k predbežnému právnomu názoru súdu a podanie žalobkyne z 22. mája 2018 – súd považoval z obsahu súdneho spisu za preukázané, že obe tieto podania boli súdu doručené bez toho, aby žalobkyňa bola súdom na ich podanie vyzvaná. Vzhľadom na nariadené pojednávanie 4. apríla 2018 a 30. mája 2018 žalobkyňa mala možnosť predniesť svoje vyjadrenia uvedené v podaniach priamo na pojednávaniach, o ktorých mala vedomosť. Súd uviedol, že pokiaľ právny zástupca žalobkyne dodatočne uviedol skutočnosti, ktoré na pojednávaní neuvádzal, a to aj v prípade, že nimi reagoval na priebeh pojednávania, za takýto úkon mu nemožno priznať nárok na odmenu, pretože mal byť realizovaný priamo na pojednávaní. Je bežnou praxou, že strany sporu prednášajú na pojednávaní svoje argumenty, resp. vyjadrenia a protistrana na ne reaguje svojimi argumentmi, resp. vyjadreniami. V prípade podania sťažovateľky z 18. septembra 2018, ktoré bolo predmetom sťažnosti žalovaného, mestský súd uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že podanie bolo súdu doručené po zmene právneho zástupcu sťažovateľky bez toho, aby súd sťažovateľku na nejaké vyjadrenie vyzýval, resp. jej povinnosť vyjadrenia ukladal.

8. Ako neúčelné považoval mestský súd aj trovy právneho zastúpenia za ďalšie podania sťažovateľky. Išlo o podanie z 25. júna 2019 – aktualizované označenie dôkazov a návrh na ich vykonanie, keďže právny zástupca toto podanie predložil priamo na pojednávaní 26. júna 2019, na ktorom skutočnosti uvedené v podaní mohol priamo prezentovať, a tiež za podanie z 27. septembra 2019, ktoré sťažovateľka realizovala bez výzvy súdu a bez toho, aby takýmto podaním reagovala na podanie žalovaného, pričom od pojednávania konaného 26. júna 2019, ktoré bolo odročené na 16. október 2019, nebol realizovaný žiaden úkon, na ktorý by žalobkyňa musela podaním reagovať.

9. Mestský súd v závere zdôraznil, že zaslanie vyjadrenia sporovej strany druhej sporovej strane je súčasťou realizácie zásady kontradiktórnosti konania súdom, avšak automaticky nezakladá právo sporovej strany na priznanie odmeny za realizovaný procesný úkon. Z hľadiska obsahu by stranou konania zrealizovaný procesný úkon v prípade požiadavky na priznanie odmeny zaň mal spĺňať požiadavku nevyhnutnosti jeho vynaloženia na účely uplatnenia ústavne zaručeného práva na právnu pomoc, t. j. v konaní by mal prispieť relevantnou argumentáciou vo veci, ktorá ešte v predmetnom konaní nebola predložená. Mestský súd sa po opätovnom posúdení

namietanej účelnosti podaní sťažovateľky z 29. októbra 2020 a 23. novembra 2021 a aj s poukazom na už uvedené stotožnil s námietkami žalovaného o neúčelnosti aj týchto podaní.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Proti napadnutému uzneseniu o trovách konania podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

II.1. Rozhodnutie mestského súdu išlo nad rámec obsahu sťažnosti žalovaného:

11. Mestský súd vyhovel sťažnosti žalovaného voči výške trov konania aj pri tých úkonoch právnej služby sťažovateľky, ktoré žalovaný v predmetnej sťažnosti vôbec neodôvodnil, na základe čoho sťažnosť nespĺňala zákonne náležitosti Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a mestský súd tak išiel nad rámec sťažnosti žalovaného. Sťažovateľka argumentuje, že žalovaný v sťažnosti neodôvodnil neúčelnosť trov právneho zastúpenia, pokiaľ ide o podania z 18. septembra 2018 a 25. júna 2019.

II.2. Nevysporiadanie sa s argumentmi sťažovateľky:

12. Mestský súd sa v namietanom uznesení vôbec nevyrovnal s argumentmi sťažovateľky, ktoré predniesla vo vyjadrení k sťažnosti, a vyhovel sťažnosti žalovaného aj pri tých úkonoch právnej služby, ktoré žalovaný nijako neodôvodnil.

II.3. Nep priznanie náhrady trov právneho zastúpenia ani za jedno písomné vyjadrenie vo veci:

13. Mestský súd nepriznal sťažovateľke náhradu ani za jedno písomné vyjadrenie vo veci uskutočnené po prvom pojednávaní, hoci konanie trvalo 8 rokov a do konania boli predkladané nové a nové dôkazy, ku ktorým bolo objektívne potrebné sa vyjadriť. Mestský súd priznal sťažovateľke za obdobie od prvého pojednávania vo veci iba náhradu trov právneho zastúpenia iba za sťažnosť proti uzneseniu o trovách dôkazu a za jej vyjadrenie z 22. marca 2021, ktoré bolo urobené na výzvu súdu. Súd podľa názoru sťažovateľky neskúmal individuálne účelnosť jednotlivých úkonov právnej služby.

14. Pokiaľ ide o vyjadrenie sťažovateľky z 27. marca 2018 k predbežnému právnemu názoru súdu, vyjadrenie sťažovateľky bolo podľa jej názoru účelné, pretože reagovalo na predbežný právny názor súdu z predošlého pojednávania, keď hrozilo, že súd po vypočutí žalovaného na pojednávaní 4. apríla 2018 žalobu sťažovateľky v celom rozsahu zamietne. Vďaka vyjadreniu sťažovateľky súd korigoval svoj predbežný právny názor a žalobu nezamietol, pokračoval v ďalšom konaní.

15. K vyjadreniu z 25. júna 2018 sťažovateľka uvádza, že pojednávanie 30. mája 2018 trvalo štyri hodiny, avšak nebolo v tomto čase možné predniesť všetky argumenty. K vyjadreniam sťažovateľky z 18. septembra 2018 a 25. júna 2019 žalovaný neuviedol dôvody ich tvrdenej neúčelnosti. Vyjadrenie sťažovateľky z 27. septembra 2019 súd nepovažoval ako účelné len z dôvodu, že ho realizovala bez výzvy súdu a bez toho, aby týmto podaním reagovala na podanie žalovaného. Podľa názoru sťažovateľky výzva súdu nie je jediným dôkazom účelnosti úkonu právnej služby. Podanie z 29. októbra 2020 podala sťažovateľka po tom, keď podanie urobil žalovaný 16. septembra 2020, pričom sťažovateľka reagovala na predložené dôkazy. Vyjadrenie

sťažovateľky z 23. novembra 2021 reagovalo na zmenu zákonného sudcu, keď považovala za potrebné vyjadriť sa k niektorým právnym úvahám a predložila aj nové dôkazy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

17. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok relevantnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019).

18. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

19. Ústavný súd zdôrazňuje, že hodnotiť ako kritérium pre priznanie trov ich účelnosť, resp. nevyhnutnosť prináleží všeobecnému súdu. Táto otázka je vecou úvahy (diskrécie) súdu, ktorá však musí byť vždy primerane odôvodnená. Z napadnutého uznesenia sa ústavný súd presvedčil, že mestský súd si túto svoju povinnosť splnil (bod 14 napadnutého uznesenia), pričom z jeho dôvodov vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich ním prijaté rozhodnutie. Tie sú založené na posudzovaní účelnosti každého písomného podania sťažovateľky a na skúmaní toho, či k ich realizácii viedli procesne významné skutočnosti vzťahujúce sa na predmet konania. Mestský súd k jednotlivým položkám sporných trov konania uviedol, že tieto nepovažoval za účelné z dôvodu, že sťažovateľka nebola súdom na podanie písomného vyjadrenia vyzvaná predovšetkým v kontexte blížiaceho sa termínu nariadeného pojednávania, na ktorom mohla priamo predniesť svoje argumenty, resp. mala možnosť priamo na pojednávaní už reagovať na nové argumenty protistrany, a nie až následne samostatným písomným vyjadrením, taktiež jej písomné podanie nebolo reakciou na podanie protistrany. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že účelnosť trov konania za podania sťažovateľky z 18. septembra 2018 a 25. júna 2019 posudzoval mestský súd nad rámec dôvodov sťažnosti žalovaného, ústavný súd konštatuje, že žalovaný

výslovne namietal priznanie trov konania aj za tieto úkony právnej služby (str. 2 sťažnosti žalovaného) a mestský súd tak reagoval na všetky žalovaným spochybnené úkony, pričom neprekročil rozsah sťažnosti, resp. žalovaným namietanej neúčelnosti trov konania. Mestský súd, aplikujúc a riadne interpretujúc príslušné zákonné ustanovenia CSP, ako aj ustanovenia vyhlášky, dostatočne jasne a relevantne vysvetlil svoj postoj k premenným rozhodným pre vyčíslenie trov konania, osobitne vo vzťahu k sporným úkonom právnej služby. Primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim sa javí aj spôsob, akým mestský súd reflektoval na tvrdenia, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojom vyjadrení k sťažnosti žalovaného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o trovách konania.

20. Podľa názoru ústavného súdu mestský súd v rámci rozhodovania o nepriznaní náhrady trov konania uplatnil zákonom daný priestor na uváženie účelnosti trov konania a tieto svoje úvahy pomerne vyčerpávajúcym spôsobom odôvodnil. Ústavný súd nevyklučuje, že mestský súd mohol postupovať aj inak, avšak nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia mestského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

21. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je a ani nemôže byť rozhodovanie o účelnosti trov konania, resp. prepočítavanie trov v „treťom stupni konania“ [obdobne I. ÚS 475/2020 (ZNaU 81/2020)]. Ústavnému súdu v žiadnom prípade neprináleží rozhodovať, za ktoré úkony právnej služby má alebo nemá byť sťažovateľke odmena priznaná, a neprislúcha mu ani prehodnocovať záver všeobecného súdu o (ne)účelnosti jednotlivých úkonov právnej služby tak, ako to od neho požaduje sťažovateľka. Jeho úlohou je len posúdiť, či sťažovateľka dostala od mestského súdu náležitú odpoveď na všetky ňou uplatnené relevantné námietky (I. ÚS 196/2024).

22. Ústavný súd tak sumarizuje, že mestským súdom aplikovaný postup pri hodnotení rozhodujúcich skutkových okolností veci nezakladá dôvod na jeho výnimočný zásah do napadnutého uznesenia v súlade s právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Nebolo zistené, že by posudzované uznesenie mestského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore (nesúlade) s platnou právnou úpravou týkajúcou sa náhrady trov konania či nedostatočne odôvodnené.

23. Pretože v danom prípade mestský súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že námietka sťažovateľky o ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia nemá opodstatnenie, a tak odmietol jej ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Robert Šorl
predseda senátu